

СИЛАБУС
«Міжкультурна комунікація в міжнародних відносинах»
(назва навчальної дисципліни)

Викладач

Панасенко Ганна Сергіївна

Кандидат політичних наук

е-пошта: _ panasenko@karazin.ua _

телефон: +38(098)-282-65-64

часи роботи: _ 9.00 до 18.00 _

Академічний період

1 семестр 2020/2021 н.р.

Академічні години

вівторок

час проведення 13.40/15.20

Місце проведення

Місце проведення

м. Свободи, 6, м. Харків, Україна,

61022/ дистанційно

Навчальне навантаження

3 кредити ЄКТС, 90

годин

Пререквізити: Теорія та практика комунікацій, Дипломатичний протокол і етикет, Державне управління та прийняття зовнішньополітичних рішень, Сучасні конфлікти та їх прогнозування.

Постреквізити: Виробнича та переддипломна практики, захист кваліфікаційної роботи здійснення професійної діяльності.

Призначення навчальної дисципліни: формування в студентів компетенцій, які дозволять їм брати участь у міжнародних комунікаціях і виконувати свої професійні обов'язки з дотриманням етичних норм професіонала в галузі міжнародних відносин, а саме:

– поглиблені знання проблем міжнародної та національної безпеки, міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів, підходів, способів та механізмів забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав;

– демонструвати системне сприйняття та розуміння положень, які відносяться до галузі знань «Міжнародні відносини» або є складовою професійної практики;

– демонструвати знання про природу міжнародних комунікацій, проблеми розвитку держав та міжнародних регіонів у глобальному, регіональному та локальному контекстах;

– демонструвати в умовах усних ділових контактів з використанням прийомів і методів усного спілкування знання в царині міжкультурної комунікації та відповідних комунікативних технологій, застосовувати ситуаційний підхід з метою ефективного виконання професійних обов'язків;

– використовувати правила цивілізованого спілкування у ділових справах, мати на увазі принципи поведінки ділових партнерів, які сприяють створенню умов для забезпечення взаємовигідних стосунків;

– проводити переговори (в тому числі іноземною мовою) та шукати шляхи розв'язання різноманітних проблем у сфері зовнішніх відносин.

– розуміння реального та потенційного впливу релігійного чинника на зовнішню політику та всю сукупність міжнародних відносин;

– знання сучасних методичних прийомів і технологій ведення пропаганди та контрпропаганди в міжнародних відносинах;

– знання стратегічних і тактичних основ, методичних прийомів та особливостей ведення переговорів на міжнародному рівні;

– знання основ, методичних прийомів та особливостей культурної та гуманітарної дипломатії.

– оцінювати реальний та потенційний вплив релігійного чинника на зовнішню політику та всю сукупність міжнародних відносин;

– володіти методичними прийомами ведення професійних дискусій у сфері міжнародних відносин та зовнішньої політики;

- володіти стратегією і тактикою ведення переговорів на міжнародному рівні;
- володіти основними методичними прийомами культурної та гуманітарної дипломатії.

Цілі курсу:

- 1) визначити структуру, елементи культури міжнародних комунікацій;
- 2) дати уявлення про сутність і види комунікацій в міжнародних відносинах;
- 3) сформулювати розуміння ментальності іншої людини, повагу до її культури, традицій і адаптації до цієї культури;
- 4) розкрити роль міжнародної громадської думки у міжнародних комунікаціях;
- 5) визначити комунікативні стратегії і технології попередження і подолання криз у міжнародних відносинах;
- 6) отримати знання про види та типи зовнішньополітичних міжкультурних комунікаційних технологій;
- 7) сформулювати розуміння про роль та функції міжкультурно-комунікаційних підрозділів державних органів зовнішніх зносин у реалізації комунікативної стратегії держави;
- 8) сформулювати уявлення про професійну етику та її роль у міжнародних відносинах.
- 9) формувати м'які навички (soft skills):

Інформаційні ресурси:

Необхідні

- 1) Бралатан В.П. Професійна етика / Бралатан В.П. Гуцаленко Л.В. Здирко Н.Г.. Навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2011. 252 с.
- 2) Жукова И. Н. Словарь терминов межкультурной коммуникации / И. Н. Жукова, М. Г. Лебедько, З. Г. Прошина, Н. Г. Юзерович – М. : Флинта: Наука, 2013. 632 с.
- 3) Зинченко В. Г. Словарь по межкультурной коммуникации. Понятия и персоналии / В. Г. Зинченко, В. Г. Зусман, З. И. Кирнозе, Г. П. Рябов. М. : Флинта: Наука, 2010. 136 с.
- 4) Инновационный потенциал Украины в международных отношениях. Монография / Авторский коллектив: Рыжков Н.Н., Макаренко Е. А., Пискорская Г. А. и др. К. : Центр свободной прессы, 2014. 284 с.
- 5) Коваленко, Геннадій Олександрович. Корпоративна культура сучасного підприємства [Текст]: навч. посіб. / Г. О. Коваленко, А. В. Остафійчук; Донбас. держ. машинобуд. акад. (ДДМА). Краматорськ: ДДМА, 2011. 132 с.
- 6) Международная информация: термины и комментарии. Учебное пособие / Макаренко Е.А., Рыжков Н.Н., Кучмий Е.П., Фролова О.Н. К. : Центр свободной прессы, 2014. 480 с.
- 7) Мілютіна К. Л., Максимов М. В. Психологія міжкультурної комунікації. Навчальний посібник. К. : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2014, 256 с.
- 8) Николс М. Искусство слушать. Почему мы разучились слышать друг друга? [Текст] / М.Николс; [перс. с англ. А. Чепалова]. М.: Эксмо, 2016. 340 с.
- 9) Панасенко Г. С. Міжкультурні комунікації в міжнародних відносинах: методичні рекомендації до семінарських занять, самостійної роботи, виконання індивідуальних завдань для студентів спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» (освітні програми «Міжнародні відносини та регіональні студії: європейстика», «Міжнародні відносини та регіональні студії: сходознавство») другого (магістерського) рівня вищої освіти, Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. 20 с.
- 10) Пипченко Н. А. Социальные медиа в структуре внешней политики ведущих международных акторов: Монография / Н. А. Пипченко. К. : Центр свободной прессы, 2014. 334 с.

11) Фрик Т.Б. Основы теории межкультурной коммуникации: учебное пособие / Т.Б. Фрик. Томск: Изд-во Томского политехнического университета, 2013. 100 с.

12) Steers M. Richard. Management across cultures: developing global competences / Richard M. Steers, Carlos J. Sanchez-Runde, Luciara Nardon. 2nd ed. Cambridge University Press, 2013. 23. R. Delecta Jenifer, G. P. Raman Cross. Cultural Communication Barriers in Workplace / Jenifer R. Delecta, Cross Raman G.P. // International Journal of Management, vol. 6, Issue 1, January. 2015. P. 348–351

Додаткові

1) Азарова Ю. Мультикультуралізм і сучасні моделі міжкультурної комунікації / Ю. Азарова // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія: Культурологія. 2016. Вип. 17. С. 13–19. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoakl_2016_17_5.

2) Алдошина М.В., Брусільцева Г.М. Крос-культурні комунікації в галузі туризму в умовах глобалізації / М.В. Алдошина, Г.М. Брусільцева // БізнесІнформ. 2014. № 3. С. 197–202.

3) Афоніна І. Ю. Стратегії комунікативної поведінки в професійно значущих ситуаціях міжкультурного спілкування / І. Ю. Афоніна // Теоретичні і прикладні проблеми психології. 2013. № 3. С. 25–30. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tippp_2013_3_6.

4) Боголюбова Н. М. Міжкультурна комунікація / Підручники для студентів онлайн. 2017 https://stud.com.ua/90283/kulturologiya/mizhkulturna_komunikatsiya

5) Бойко О. Т. Невербальні засоби спілкування у системі міжкультурної комунікації / О. Т. Бойко // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Філологічна. 2012. Вип. 23. С. 14–15. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2012_23_7.

6) Гжешук В. Міжнародний менеджмент в національному стилі спілкування країн світу / В. Гжешук // Молодь і ринок. 2014. № 5. С. 128-134. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2014_5_30.

7) Загороднова В. Ф. Основи міжкультурної комунікації : навч. посіб. для студентів напряму підготовки: 6. 020303 Філологія. Мова і література (англійська) та 6. 020303 Філологія. Мова і література (німецька) / В. Ф. Загороднова ; Міністерство освіти і науки України ; Бердянський державний педагогічний університет. Бердянськ : БДПУ, 2018. 314 с.

8) Колбіна Т. В. Сутність міжкультурної комунікації як особливої форми соціальної взаємодії представників різних культур / Т. В. Колбіна // Вісник Харківської державної академії культури. 2010. Вип. 31. С. 105–114. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hak_2010_31_12. 50 50

9) Котов М. В. Комунікативна невдача у ситуації міжкультурного спілкування / М. В. Котов // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Сер. : Філологія. 2013. № 1052, Вип. 74. С. 55-59. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIFL_2013_74_12. 51 51

10) Малинка Ю. Г. Толерантність як результат міжкультурної комунікації в умовах глобалізації / Ю. Г. Малинка // Вісник Національного авіаційного університету. Сер. : Філософія. Культурологія. 2012. № 2. С. 123-127. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnau_f_2012_2_33.

11) Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація : навч. посіб. / В. М. Манакін. К. : ВЦ «Академія», 2012. 288 с.

12) Мешко Н. П. Крос-культурний менеджмент у корпоративних стратегіях міжнародних компаній / Н. П. Мешко, О. Є. Буланкіна. // Ефективна економіка. 2012. № 7. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2012_7_29.

13) Шавкун І. Г. Організаційна культура як проблема кроскультурного менеджменту [Електронний ресурс] / І. Г. Шавкун, Я. С. Дибчинська // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2014. Вип. 58. С. 53-63. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpgvzdia_2014_58_7.

14) Шубін О. О. Організаційна культура як соціально-економічний феномен у контексті сучасної парадигми управління [Електронний ресурс] / О. О. Шубін, М. О. Гладкий // Проблеми економіки. 2013. № 3. С. 239-246. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2013_3_34.

Політика курсу

відвідування занять студентами денної форми навчання є обов'язковим;

розподілу навчального навантаження за дисципліною: лекції – 10 год; семінари – 10 год; самостійна робота – 70 год.;

терміни виконання завдань повідомляються здобувачам вищої освіти особисто викладачем, а також є на платформі Google Classroom. У відповідному курсі; виконання завдань має бути на належному рівні та в зазначені терміни; в залежності від виду завдань, вони можуть бути подані на перевірку в аудиторії чи на платформі Google Classroom; кінцевих термінів здачі завдань зазначається одразу і є остаточним (виключення становлять: тривала хвороба, індивідуальний план тощо), запізнення здачі контрольних робіт допускається тільки за умови узгодження з викладачем, а також зниження коефіцієнту оцінки,

у разі пропусків занять здобувач вищої освіти повинен їх відпрацювати в зручний для викладача час,

питання академічної мобільності, перезарахування результатів навчання в іншому закладі, дотримання академічної доброчесності, плагіату, наслідків порушення академічної доброчесності, вивчення дисципліни особами з особливими вимогами тощо регулюються: «Положенням про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна», Положення про організацію інклюзивного навчання у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна; Умови для навчання осіб з особливими потребами; Рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна «Про затвердження Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна». Наказу МОН від 05.05.2015 р. №504 та «Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність» з Постанови Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579. Для популяризації заходів щодо академічної доброчесності на сайті Університету у відкритому доступі знаходиться інформація щодо особистісної мотивації для здобувачів вищої освіти, які навчаються за ОП [<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/infograf-SAUP.pdf>].

здобувачі вищої освіти мають поводитись в аудиторії чемно та гідно, не вживати їжу, напої (окрім води в разі потреби), висловлюватись відповідно до статусу студента-каразінця, не запізнюватись тощо.

користування електронними пристроями під час занять заборонено. Виключення становлять виконання та демонстрація завдань за допомогою ТЗН.

Протоколи комунікації

Зв'язок з викладачем здійснюється на постійній основі шляхом Zoom, Viber, Telegram, Google Classroom, електронною поштою, засобами мобільного зв'язку, а також особисто.

Здобувачі вищої освіти мають регулярно (хоча б раз на тиждень) слідкувати за оновленнями завдань та рекомендацій до дисципліни, а також отримувати консультацію за питаннями, що виникли в ході \хнього виконання

Форми контролю та критерії оцінювання

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на семінарських заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

– контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних і семінарських занять;

– контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проектних завдань;

- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу;
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати ситуаційні та евристичні задачі;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати їх.

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

Застосовуються такі методи контролю підготовки студентів:

- усні відповіді на семінарських заняттях;
- письмового експрес-контролю;
- колоквиум;
- тестові завдання;
- виконання творчих завдань;
- розв’язування ситуаційних задач;
- виконанням індивідуальної роботи (реферати, доповіді, інформаційні повідомлення, аналітичні огляди, підготовка мультимедійних презентацій, портфоліо здобувача вищої освіти, ведення щоденника тощо).

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Упродовж семестру проводиться поточний контроль.

Критерії оцінювання поточного контролю:

- усні відповіді на семінарських заняттях – до 4 б.
- експрес-контроль – до 2 б.
- виконання творчих завдань – до 4 б.
- розв’язування ситуаційних задач – до 4 б.
- виконанням індивідуальної роботи (реферати, доповіді, інформаційні повідомлення, аналітичні огляди, підготовка мультимедійних презентацій, портфоліо здобувача вищої освіти, ведення щоденника тощо) – до 4 б.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на іспиті:

Теоретичне питання 1– 10 балів

Теоретичне питання 2– 10 балів

Творче (ситуативне) питання – 20 балів

Критерії оцінювання підсумкового контролю:

1-2 питання білету:

10 балів – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, грамотно, вільно та аргументовано його викладає, наводить визначення основних понять, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого питання, правильно інтерпретує основні принципи і положення, демонструє розуміння етапів розвитку міжкультурної комунікації, виявляє знання основної і додаткової літератури з дисципліни;

7-9 балів – здобувач вищої освіти в достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та грамотно його викладає, але подекуди недостатньо аргументовано, лише розкриває зміст поставленого питання, використовує лише обов’язкову літературу, демонструє тільки загальне розуміння суті дисципліни, значення міжкультурної комунікації в системі наукового знання;

4-6 бали – здобувач вищої освіти загалом володіє навчальним матеріалом, але не демонструє цілісності засвоєних знань, відповідь має неузгоджений характер, присутні невідповідності у відповіді щодо основного понятійно-категоріального апарату дисципліни, а також граматичні помилки; відсутнє розуміння специфічності комунікативного акту в міжкультурній взаємодії;

1-3 бали – здобувач вищої освіти володіє матеріалом фрагментарно та поверхнево, недостатньо розкриває зміст поставлених питань, демонструє непослідовне трактування етапів становлення та розвитку міжкультурної комунікації, плутається в об'єкті та предметі дослідження, не володіє термінологією, не знає видатних персоналій, демонструє низьку грамотність.

3 питання білету:

До 20 балів – здобувач вищої освіти виконує індивідуальну (творчу) роботу, яка демонструє самостійний (науковий) характер, логіку викладу матеріалу, в повній мірі розкриває сутність питання, що досліджується; специфіку міжкультурного спілкування; містить авторську аналітику і узагальнення.

До 15 балів – здобувач вищої освіти в достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, грамотно, вільно та аргументовано його викладає, глибоко розкриває, проте не всебічно аналізує поставлене питання, правильно інтерпретує основні принципи і положення, демонструє розуміння етапів розвитку міжкультурної комунікації, виявляє знання основної і додаткової літератури з дисципліни, а також демонструє достатній рівень самостійної роботи;

До 10 балів – здобувач вищої освіти в достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, грамотно його викладає, але подекуди недостатньо аргументовано, лише розкриває зміст поставленого питання, використовує лише обов'язкову літературу, демонструє тільки загальне розуміння суті дисципліни, значення міжкультурної комунікації в системі наукового знання;

До 5 балів оцінюється робота, якщо вона не демонструє власну специфіку дослідження, не змістовна, відповідь має неузгоджений характер, а також граматичні помилки; не в повній мірі відображена специфіка міжкультурної комунікації в ситуації, що була запропонована, чітко не окреслена культура ділового спілкування тієї чи іншої моделі, відсутнє авторське бачення перспективності міжкультурних стосунків.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У кінці семестру сумуються всі отримані студентом бали. Вказані вище види і форми засвоєння навчального курсу дають можливість набрати 60 балів та 40 балів за залікову роботу. Отже, максимальна кількість балів – 100.

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість скласти **екзамен дистанційно на платформі Google Classroom** в дистанційному курсі «Міжкультурна комунікація в міжнародних відносинах».

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
1-49	незараховано
50-69	зараховано
70-89	
90-100	

Інше

У всіх спірних чи конфліктних ситуаціях, що виникають, здобувачу вищої освіти рекомендовано звертатися до викладача.

КАЛЕНДАР КУРСУ
«Міжкультурна комунікація в міжнародних відносинах»

№ тижня (дні тижня)	Тема	Форми організації навчання	Кількість годин	Завдання для самостійної роботи
1 семестр 2020-2021 навчального року				
1	Тема 1. Комунікативна діяльність у міжнародних відносинах	Лекція	2	Комунікативна діяльність у міжнародних відносинах – розкрити роль комунікацій у процесі гуманізації міжнародних відносин (на 5-6-ти прикладах проблем біженців, подолання негативних наслідків бідності тощо); – охарактеризувати міжкультурну розмаїтість: цінності, ставлення, поведінка; – підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.
2	Тема 1. Комунікативна діяльність у міжнародних відносинах	Семінар	2	
3	Тема 2. Організація і технології впливу міжкультурних комунікацій на міжнародні відносини	Лекція	2	Організація і технології впливу міжкультурних комунікацій на міжнародні відносини – скласти перелік чинників, які забезпечують культуру комунікацій у міжнародних відносинах; – оцінити вплив культури на міжнародні ділові відносини; – підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.
4	Тема 2. Організація і технології впливу міжкультурних комунікацій на міжнародні відносини	Семінар	2	
5	Тема 3. Комунікативні механізми формування іміджу країни	Лекція	2	Комунікативні механізми формування іміджу країни – розкрити роль міжнародної громадської думки у міжнародних комунікаціях; – показати на одному з прикладів вплив міжнародної
6	Тема 3. Комунікативні механізми формування іміджу країни	Семінар	2	

				громадської думки на міжнародні відносини; – розробити комунікативні заходи, спрямовані на формування позитивного іміджу України в світовій громадській думці; – дослідити особливості міжкультурного ділового спілкування; – підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.
7	Тема 4. Професійна етика в міжкультурних комунікаціях	Лекція	2	Професійна етика в міжкультурних комунікаціях – скласти кодекс професійної етики міжнародного коментатора; експерта з міжнародних відносин; консультанта з питань міжнародних відносин тощо; – оцінити крос-культурні аспекти міжнародних переговорів; – охарактеризувати культурні параметри поведінки на робочому місці; – підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.
8	Тема 4. Професійна етика в міжкультурних комунікаціях	Семінар	2	
9	Тема 5. Міжкультурна комунікація за кризових умов	Лекція	2	Міжкультурна комунікація за кризових умов – на прикладі однієї з криз у міжнародних відносинах розробити комунікативну стратегію її подолання.
10	Тема 5. Міжкультурна комунікація за кризових умов	Семінар	2	
11.....	Заліковий тиждень			
12-14	Екзаменаційна сесія			
15-17	Дипломне проектування та захист			